

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 364/2015-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. augusta 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej h&h PARTNERS, advokátska kancelária s. r. o., Mäsiarska 6, Košice, konajúcou prostredníctvom JUDr. Ivana Humeníka, PhD., konateľa a JUDr. Tomáša Husovského, konateľa, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Prešov sp. zn. 10 C 156/2002 z 15. decembra 2010 v spojení s opravným uznesením zo 14. marca 2012, rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 11 Co 46/2012 z 13. decembra 2012 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 146/2013 z 3. júla 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. septembra 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 10 C 156/2002 z 15. decembra 2010 v spojení s opravným uznesením zo 14. marca 2012, rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 Co 46/2012 z 13. decembra 2012 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 146/2013 z 3. júla 2014 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutia“).

2. Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľka (v konaní pred okresným súdom navrhovateľka, pozn.) pôvodným žalobným návrhom podaným na okresnom súde 8. júla 2002 požadovala od Fakultnej nemocnice s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove (ďalej len „odporca“) náhradu škody spôsobenej jej na zdraví pri pôrode a s ním poskytnutou zdravotnou starostlivosťou na gynekologickom oddelení odporcu v čase od 5. augusta 1997 do 6. augusta 1997, v dôsledku ktorej sa po vykonaných reparačných operáciách stala úplne invalidnou s trvalými následkami a obmedzeniami tak v profesionálnom, ako aj občianskom živote, v sume 405 167,60 Sk s príslušenstvom, pričom svoje nároky špecifikovala na sumu 67 647,60 Sk z titulu straty na zárobku, na sumu 58 720 Sk z titulu vecnej škody, na zakúpenie plienok, výživových doplnkov a vitamínov na sumu 200 000 Sk, nákladov na hygienu na sumu 28 800 Sk a nákladov na dopravu do zdravotníckych zariadení na sumu 50 000 Sk.

Okresný súd medzitýmnym rozsudkom sp. zn. 10 C 156/2002 z 2. apríla 2008 rozhodol, že odporca zodpovedá v plnom rozsahu za škodu na zdraví, ktorá vznikla sťažovateľke v súvislosti s poskytovaním zdravotníckej starostlivosti u odporcu v čase od 5. augusta 1997 do 6. augusta 1997, pričom o nárokoch navrhovateľky bude rozhodnuté v konečnom rozsudku. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 11 Co 41/2008 z 9. decembra 2008 medzitýmnym rozsudkom potvrdil. Okresný súd na pojednávaní 8. apríla 2009 pripustil zmenu návrhu sťažovateľky, ktorým žiadala zaviazať odporcu na zaplatenie sumy 1 350 000 Sk z titulu 300-násobného zvýšenia odškodnenia za bolesť, na zaplatenie sumy 20 250 000 Sk z titulu 300-násobného odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia a zároveň

trvala na náhrade vecnej škody uplatnenej v pôvodnom návrhu. Okresný súd rozsudkom č. k. 10 C 156/2002-422 z 8. apríla 2009 v spojení s opravným uznesením z 15. apríla 2009 zaviazal odporcu na zaplatenie sumy 89 623,58 € z titulu zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia, na zaplatenie sumy 3 734,32 € z titulu zvýšenia bolestného a na zaplatenie sumy 9 546 € z titulu náhrady vecnej škody. V prevyšujúcej časti návrh zamietol a odporcu zaviazal nahradiť navrhovateľke trovy konania v sume 2 204,09 € a trovy štátu v sume 1 506,87 €. Proti tomuto rozsudku podali obaja účastníci odvolanie, o ktorých rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 11 Co 42/2009 z 22. septembra 2009 tak, že zrušil rozhodnutie okresného súdu v spojení s opravným uznesením vo výroku o zamietnutí žaloby a vo výroku, ktorým bolo priznané mimoriadne zvýšenie bolestného nad sumu 373,43 € (suma, s ktorou súhlasil odporca, pozn.), u sťaženia spoločenského uplatnenia nad 11 202,95 € (suma, s ktorou súhlasil odporca, pozn.) a vo výroku o trovách konania, a v tomto rozsahu vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

V tomto konaní odporca, s výnimkou časti, v ktorej rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť, vzniesol námietku premlčania, pričom poukázal na skutočnosť, že návrh na začatie konania bol podaný v roku 2002 a skutok, z ktorého sťažovateľka odvodzuje svoje nároky, sa stal v roku 1997. Rozsudkom okresného súdu č. k. 10 C 156/2002-647 z 15. decembra 2010 v spojení s opravným uznesením zo 14. marca 2012 okresný súd zamietol návrh na zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 1 608 084,60 €, zamietol návrh na zvýšenie bolestného vo výške 136 426,57 €, zamietol návrh na náhradu vecnej škody a zaviazal odporcu zaplatiť navrhovateľke náhradu trov konania vo výške 3 059,44 € a trovy štátu vo výške 1 718,11 €. Proti tomuto rozhodnutiu podala sťažovateľka 13. apríla 2012 odvolanie, ktoré doplnila vyjadrením s uvedením argumentov, pre ktoré nemôžu byť ňou uplatnené nároky premlčané, a poukazom na začiatok plynutia premlčacej lehoty. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 11 Co 46/2012 z 13. decembra 2012 potvrdil rozsudok okresného súdu v spojení s opravným uznesením vo výroku o zamietnutí žaloby a vo výroku o trovách konania vo vzťahu medzi žalobkyňou a žalovaným a odporcovi nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

Sťažovateľka podala 5. marca 2013 sťažnosť ústavnému súdu, ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu. Ústavný súd uznesením sp. zn. III. ÚS 140/2013 z 26. marca 2013 sťažnosť odmietol pre neprípustnosť, pretože vo veci sťažovateľky nebolo ukončené dovolacie konanie.

Proti rozhodnutiu krajského súdu podala sťažovateľka 7. marca 2013 dovolanie, ktoré najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Cdo 146/2013 z 3. júla 2014 odmietol a sťažovateľku zaviazal zaplatiť odporcovi náhradu trov dovolacieho konania. Rozhodnutie najvyššieho súdu bolo advokátskej kancelárii, ktorá sťažovateľku zastupuje v konaní, doručené 29. júla 2014. Sťažovateľka podala 26. septembra 2014 sťažnosť ústavnému súdu, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutím okresného súdu č. k. 10 C 156/2002-647 z 15. decembra 2010 v spojení s opravným uznesením zo 14. marca 2012, rozhodnutím krajského súdu sp. zn. 11 Co 46/2012 z 13. decembra 2012 a rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 146/2013 z 3. júla 2014 pri rozhodovaní o jej nárokoch súvisiacich s ublížením na zdraví pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti.

II.

3. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti namieta (zhodne, ako to uvádzala vo svojom dovolaní, pozn.) s odvolaním sa na judikáty ústavného súdu, že napadnuté rozhodnutia sú arbitrárne, nepreskúmateľné, nepresvedčivé a riadne neodôvodnené, keďže nimi došlo v rozpore s princípmi formálnej logiky k popretiu účelu a významu zákonnej normy, odôvodnenie nezodpovedá základným gramatickým, lexikálnym a štylistickým hľadiskám, nie je presvedčivé a súdy sa v nich jasne, korektne a zrozumiteľne nevyrovnali so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné, a nebola rešpektovaná požiadavka rovnosti zbraní oboch účastníkov konania.

3. 1 Podľa tvrdení sťažovateľky k namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu došlo predovšetkým v dôsledku nesprávnej právnej argumentácie okresného súdu aj krajského súdu, ktoré vychádzali z nesprávneho výkladu právnej normy upravujúcej začiatok plynutia premlčacej lehoty pri škode na zdraví. Sťažovateľka uvádza, že „*Neuralgickým bodom sporu sa stala otázka: o aké informácie sa musí jednať aby sa zodpovednosť určitej osoby javila dostatočne pravdepodobnou (a teda začala plynúť premlčacia lehota)*“. Krajský súd sa vo svojom rozhodnutí stotožnil so záverom okresného súdu o plynutí premlčacích lehôt u uplatnených nárokov a konštatoval, že sú premlčané. Podľa sťažovateľky sa však nezaoberal ňou uplatnenými argumentmi, ktoré predložila v odvolaní a samostatnom vyjadrení, kde poukázala na predpoklady začatia plynutia premlčacej lehoty— vedomosť nielen o skutkovej udalosti, ale aj o protiprávnosti (čo vyplýva aj z rozhodnutia, ktoré vo svojej argumentácii použil krajský súd, a tiež gramatického výkladu rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 33 Cdo 477/2001), aktívnej obrany sťažovateľkiných práv u všetkých dostupných odborných subjektov, podania žaloby na základe predpokladu protiprávneho konania a jeho potvrdenia súdnym rozhodnutím, po ktorom začala plynúť premlčacia lehota, pričom zmyslom inštitútu premlčania je nútiť subjekty práva aktívne brániť svoje práva, a nie byť prostriedkom jeho šikanózneho výkonu. Podľa názorov uvádzaných v sťažnosti tak krajský súd, ako aj okresný súd neproporcionálnym spôsobom zaťažili sťažovateľku pri pomerovaní jej povinnosti aktívne brániť svoje práva na jednej strane a povinnosťou škodcu niesť zodpovednosť za protiprávne konanie na strane druhej.

3. 2 Ďalším dôvodom porušenia práv sťažovateľky je absencia riadneho odôvodnenia a nízka presvedčivosť rozhodnutia, ktorú sťažovateľka odvodila zo skutočnosti, že krajský súd sa nevysporiadal s jej námietkou o rozpore námietky premlčania s dobrými mravmi vznesenú na poslednom pojednávaní. Krajský súd sa podľa tvrdení sťažovateľky nevysporiadal s detailným právnym interpretačným rozborom, prečo nárok nemá byť premlčaný, ani s návrhom sťažovateľky, aby v prípade vydania potvrdzujúceho rozsudku pripustil dovolanie z dôvodu právnej otázky zásadného významu.

3. 3 Sťažovateľka namieta porušenie svojich práv aj konaním dovolacieho súdu, ktorý dovolanie odmietol (sťažovateľka v sťažnosti nesprávne uvádza, že zamietol, pozn.) napriek tomu, že podľa názoru sťažovateľky išlo o otázku závažného právneho významu, a priznal žalovanému náhradu trov právneho zastúpenia napriek skutočnosti, že existovali dôvody na nepriznanie náhrady trov dovolacieho konania podľa § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ktorými sa okresný súd aj krajský súd zaoberali).

4. Na základe uvedených skutočností sťažovateľka ústavnému súdu navrhla, aby sťažnosť prijal na ďalšie konanie a vo veci rozhodol nálezom, ktorým vysloví, že rozhodnutím krajského súdu sp. zn. 11 Co 46/2012 z 13. decembra 2012, ktorým potvrdil rozhodnutie okresného súdu sp. zn. 10 C 156/2002 z 15. decembra 2010 v spojení s opravným uznesením zo 14. marca 2012 a rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 146/2013 z 3. júla 2014, bolo porušené jej právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru; zrušil rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 11 Co 46/2012 z 13. decembra 2012 a rozhodnutie okresného súdu sp. zn. 10 C 156/2002 z 15. decembra 2010 v spojení s opravným uznesením zo 14. marca 2012 v celom rozsahu a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie; zaviazal krajský súd na náhradu trov právneho zastúpenia v sume 9 408,82 € a priznal sťažovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 4 000 €, alternatívne, aby vyslovil, že rozhodnutím krajského súdu sp. zn. 11 Co 46/2012 z 13. decembra 2012, ktorým potvrdil rozhodnutie okresného súdu sp. zn. 10 C 156/2002 z 15. decembra 2010 v spojení s opravným uznesením zo 14. marca 2012 a rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 146/2013 z 3. júla 2014, bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru; zrušil rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 11 Co 46/2012 z 13. decembra 2012 a vec mu v celom rozsahu vrátil na ďalšie konanie; zaviazal krajský súd na náhradu trov právneho zastúpenia v sume 9 408,82 € a priznal sťažovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 4 000 €.

III.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že rozsudkom okresného súdu sp. zn. 10 C 156/2002 z 15. decembra 2010 v spojení s opravným uznesením zo 14. marca 2012, rozsudkom krajského súdu sp. zn. 11 Co 46/2012 z 13. decembra 2012 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 146/2013 z 3. júla 2014 došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

7. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nestranným a nezávislým súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

8. Sťažovateľka namietala v prvom rade porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru výrokom rozsudku okresného súdu sp. zn. 10 C 156/2002 z 15. decembra 2010 v spojení s opravným uznesením zo 14. marca 2012, ktorým zamietol návrh na zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 1 608 084,60 €, zamietol návrh na zvýšenie bolestného vo výške 136 426,57 €, zamietol návrh na náhradu vecnej škody a zaviazal odporcu zaplatiť navrhovateľke náhradu trov konania vo výške 3 059,44 € a trovy štátu vo výške 1 718,11 €.

V prípadoch, ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže (mohol) domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Ústavný súd konštatuje, že výrok rozsudku okresného súdu z 15. decembra 2010 o zamietnutí návrhu na zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 1 608 084,60 €, zamietnutí návrhu na zvýšenie bolestného vo výške 136 426,57 € a zamietnutí návrhu na náhradu vecnej škody bol po podaní riadneho opravného prostriedku (odvolania) sťažovateľkou oprávnený preskúmať odvolací krajský súd. Z uvedeného vyplýva, že vo vzťahu k napadnutej časti rozsudku okresného súdu sp. zn. 10 C 156/2002 z 15. decembra 2010 v spojení s opravným uznesením zo 14. marca 2012 sa uplatňuje princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto

ústavný súd sťažnosť v tejto časti v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

9. Sťažovateľka namietala porušenie svojich práv aj výrokom rozsudku krajského súdu sp. zn. 11 Co 46/2012 z 13. decembra 2012 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 146/2013 z 3. júla 2014. V dovolaní podanom proti rozsudku krajského súdu sťažovateľka namietala predovšetkým nesprávne právne posúdenie veci a ako dôvod podaného dovolania uviedla, že jej ako účastníkovi konania bola odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) a konanie bolo postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) OSP.

Sťažovateľka namieta, že krajský súd (zhodne ako okresný súd) nesprávne vykladal právnu normu upravujúcu začiatok plynutia premlčacej lehoty pri škode na zdraví. Neuralgickým bodom sporu sa stala otázka, aké informácie musí mať osoba uplatňujúca náhradu škody na zdraví pre začatie plynutia premlčacej lehoty. Krajský súd svojím rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu v spojení s opravným uznesením a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, pretože okresný súd žalobu čiastočne zamietol z dôvodu premlčania žalobou uplatnených práv – zvýšenia bolestného, zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a vecnej škody. Nestotožnil sa s názorom okresného súdu o prerušení plynutia premlčacej lehoty počas vyšetrovania trestného činu, začiatok jej plynutia u bolestného stanovil na 13. máj 1998 a u sťaženia spoločenského uplatnenia na 13. máj 1999. K uplynutiu premlčacej lehoty tak došlo 13. mája 2000, resp. 13. mája 2001. Sťažovateľka si nárok na mimoriadne zvýšenie bolestného a náhradu za mimoriadne sťaženie spoločenského uplatnenia uplatnila podaním z 9. júna 2008, pričom posudok o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia bol vyhotovený 5. januára 2005 (sťažovateľke doručený 10. januára 2005 a do spisu založený 1. februára 2005). Sťažovateľka si právo na mimoriadne zvýšenie bolestného a náhradu za mimoriadne sťaženie spoločenského uplatnenia uplatnila až 9. júna 2008, v dôsledku čoho krajský súd poukázal na to, že sa tak stalo po uplynutí premlčacej lehoty, dospel k záveru o vecnej

správnosti napadnutého rozsudku okresného súdu, a preto ho potvrdil. Podľa tvrdení sťažovateľky sa krajský súd nevysporiadal s jej námietkou o premlčaní, ktoré bolo v rozpore s dobrými mravmi, predloženým interpretačným rozborom, prečo nárok nemá byť premlčaný, ani s návrhom, že dovolanie má byť prípustné z dôvodu, že ide o právnu otázku zásadného významu.

10. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka svoj názor o porušení svojho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým uznesením najvyššieho súdu opiera o tvrdenie, že dovolací súd dovolanie odmietol (sťažovateľka v sťažnosti nesprávne uvádza, že zamietol, pozn.), hoci išlo o otázku závažného právneho významu, a v rozpore s dobrými mravmi priznal odporcovi náhradu trov dovolacieho konania, aj keď existovali dôvody na ich nepriznanie na základe ustanovenia § 150 ods. 1 OSP, pričom poukázala aj na rozsudok krajského súdu v samotnej veci, v ktorom krajský súd videl dôvody hodné osobitného zreteľa v okolnostiach, za akých došlo k sporu i v postoji odporcu k jeho celkovému riešeniu.

11. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je kvalifikovaná už spomínaným princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou

v príslušnej medzinárodnej zmluve. V nadväznosti na to ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil.

Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

IV.

12. Ústavný súd sa podrobne oboznámil s napadnutými rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu a námietkami uvádzanými sťažovateľkou. V súvislosti s argumentáciou uplatnenou sťažovateľkou v sťažnosti považuje za potrebné poznamenať, že táto je takmer identická s argumentáciou uvedenou v jej dovolaní. Predmetom prieskumu ústavného súdu sa stali rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu. Ústavný súd konštatuje, že tak krajský súd ako súd odvolací, tak aj najvyšší súd ako súd dovolací konali v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci správne interpretovali a aplikovali, ich úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické a preto aj celkom legitímne, právne akceptovateľné a ústavne konformné. Vzhľadom na aplikáciu príslušných na vec sa vzťahujúcich hmotnoprávných a procesnoprávných zákonných ustanovení sú napadnuté rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu aj náležite odôvodnené.

13. Krajský súd vo svojom rozsudku sp. zn. 11 Co 46/2012 z 13. decembra 2012 uviedol, že okresný súd vec správne posúdil, ak návrh sťažovateľky z dôvodu premlčania jej

nárokov zamietol, a to pokiaľ ide o mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia a bolestného, ako aj náhrady vecnej škody. Začiatok plynutia premlčacej doby stanovil u bolestného na 13. máj 1998 (deň vykonania posledného operačného úkonu) a u sťaženia spoločenského uplatnenia následne po roku od uplynutia tohto operačného úkonu na 13. máj 1999, v dôsledku čoho premlčacia doba uplynula pri bolestnom 13. mája 2000 a pri náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia 13. mája 2001. Nestotožnil sa s názorom okresného súdu, že počas vyšetrovania trestného činu došlo k prerušeniu plynutia premlčacej doby, pretože v uvedenom období neboli uplatnené žiadne uvedené nároky. Sťažovateľka si nárok na mimoriadne sťaženie spoločenského uplatnenia a mimoriadne zvýšenie bolestného uplatnila v prebiehajúcom konaní až podaním z 9. júna 2008. Krajský súd tiež zdôraznil, že nárok na odškodnenie mimoriadneho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia a bolestného je osobitný nárok, u ktorého premlčacia doba plynie osobitne. V prebiehajúcom konaní v prípade sťažovateľky bol posudok o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia (po vykonaní poslednej operácie a ustálení zdravotného stavu) podaný 5. januára 2005, sťažovateľke bol doručený 10. januára 2005 a táto ho súdu osobne doručila 1. februára 2005, v dôsledku čoho krajský súd správne ustálil, že k uplynutiu premlčacej doby pre uplatnenie nárokov na odškodnenie mimoriadneho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia a bolestného došlo 1. februára 2007. Keďže sťažovateľka svoje nároky na okresnom súde uplatnila 9. júna 2008, stalo sa tak po uplynutí premlčacej lehoty.

Ústavný súd preskúmal závery krajského súdu a konštatuje, že krajský súd zhodne so súdom prvého stupňa správne postupoval pri rozhodovaní o odškodnení sťažovateľky podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka a záverečných ustanovení vyhlášky ministerstiev zdravotníctva a spravodlivosti, Štátneho úradu sociálneho zabezpečenia a Ústrednej rady odborov č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov (ďalej len vyhláška č. 32/1965 Zb.), ktoré sa viažu na dátum vzniku škody na zdraví. Neuralgickým bodom sporu sa stala otázka premlčania nárokov sťažovateľky, resp. začiatok plynutia lehoty pre uplatnenie jej nárokov. Sťažovateľka namieta, že krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia o premlčaní nároku na odškodnenie odkázal na jediné rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 49/2006.

Ústavný súd poukazuje, že výklad plynutia premlčacej lehoty je v rozhodovacej praxi súdov ustálený a vyplýva zo záverov najvyššieho súdu uvedených v jeho skorších i novších rozhodnutiach. Podľa rozhodnutia sp. zn. 1 Cz 23/83 publikovaného pod č. R 9/1986 *„Poškodenému môže zo škodnej udalosti v prípade neskoršieho zhoršenia už ustáleného zdravotného stavu vzniknúť aj ďalší nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia. Takýto nárok z hľadiska premlčania treba posudzovať samostatne ako nárok so samostatnou subjektívnou premlčacou dobou s rozdielnym začiatkom jej plynutia. ... Ak odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá, do uplatnenia práva na náhradu škody uplynie čas uvedený v ustanovení § 106 ods. 1 OZ a škodca namieta premlčanie, právo sa premlčalo.“*. V rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 160/2012 najvyšší súd poukázal na skutočnosť, že nárok na mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. je právom majetkovej povahy a podlieha premlčaniu v zmysle § 106 Občianskeho zákonníka, a následne judikoval: *„ak obsahom nároku je požiadavka na zaplatenie peňažnej sumy, potom princíp právnej istoty vylučuje, aby plynutiu času neboli priznané žiadne právne účinky. Za správny treba... považovať aj právny názor..., podľa ktorého poškodenému môže vzniknúť zo škodovej udalosti v prípade neskoršieho zhoršenia už ustáleného zdravotného stavu aj ďalší nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorý treba posudzovať samostatne ako nárok so samostatnou subjektívnou premlčacou dobou a rozdielnym začiatkom jej plynutia.“*

V rozsudku sp. zn. 4 Cdo 152/2010 z 28. februára 2011 najvyšší súd judikoval: *„Zásadne je potrebné vychádzať z toho, že jednotlivé nároky na náhradu škody na zdraví sú samostatnými nárokmi, u ktorých bežia samostatné premlčacie doby. Počiatok ich behu je stanovený okamihom, kedy sa poškodený dozvie o škode a zodpovednej osobe. Jedná sa o tzv. subjektívnu premlčaciu dobu, pričom tzv. objektívna premlčacia doba podľa § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa v prípade nároku na náhradu škody na zdraví neuplatňuje. Počiatok subjektívnej premlčacej doby u práva na náhradu škody sa viaže na okamžik, kedy poškodený preukázateľne nadobudol vedomosť o tom, že mu vznikla škoda a kto za ňu zodpovedá... V tomto zmysle sa poškodený o škode spočívajúcej v sťažení*

spoločenského uplatnenia dozvie v čase, kedy sa po skončení liečby jeho zdravotný stav natoľko ustálil, že bolo zistiteľné, či a v akom rozsahu k sťaženiu jeho uplatnenia v živote a v spoločnosti došlo a kedy je možné na základe skutkových okolností, ktoré má k dispozícii, objektívne vykonať jeho ohodnotenie.“

Podľa názoru ústavného súdu krajský súd správne odlíšil začiatok plynutia premlčacej lehoty pre uplatnenie základných nárokov na odškodnenie bolestného a sťaženie spoločenského uplatnenia a plynutia lehoty pre uplatnenie mimoriadneho zvýšenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti prípadu konštatuje, že v prípade sťažovateľky boli splnené podmienky pre poskytnutie náhrady za mimoriadne sťaženie spoločenského uplatnenia a bolestného, poukazuje však na skutočnosť, že napriek právnemu zastúpeniu sťažovateľkine nároky neboli uplatnené na súde v zákonnej lehote, a v neposlednom rade aj na skutočnosť, že žalovaný po splnení základných nárokov z ublíženia na zdraví sťažovateľke aj po premlčaní jej nároku poskytol (aj keď iba v minimálnej miere) náhradu za mimoriadne sťaženie spoločenského uplatnenia a bolestného.

14. Najvyšší súd sa s dovolacou argumentáciou sťažovateľky zaoberal v dovolacom konaní vyčerpávajúcim spôsobom a svoje rozhodnutie podrobne a starostlivo odôvodnil. V napadnutom uznesení formuloval záver, podľa ktorého dovolanie sťažovateľky smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému tento mimoriadny opravný prostriedok nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 OSP procesne prípustný.

Poukázal na princíp právnej istoty ako ťažiskový princíp právneho štátu zakotvený ako v ústave, tak aj v Občianskom súdnom poriadku, z ktorého možno odvodiť potrebu rešpektovania právoplatných súdnych rozhodnutí. Uviedol, že dovolanie má v systéme opravných prostriedkov osobitné postavenie, pričom ide o mimoriadny opravný prostriedok, a s odkazom na početné rozhodnutia najvyššieho súdu konštatoval, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“, dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné

preskúmať akékoľvek rozhodnutie, a v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva nesmie byť účastníkmi konania vnímané ako „skryté odvolanie“.

Dovolací súd sa neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 OSP, ale skúmal, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 OSP. Sťažovateľka tvrdila, že zo strany odvolacieho súdu došlo k procesnej vade uvedenej v § 237 písm. f) OSP v dôsledku nesprávnej argumentácie a výkladu právnej normy upravujúcej začiatok plynutia premlčacej lehoty pri škode na zdraví. Poukázal na skutočnosť, že nesprávnosť interpretácie alebo aplikácie ustanovení Občianskeho zákonníka o plynutí a premlčaní premlčacej doby predstavuje činnosť označenú ako právne posudzovanie veci a z obsahového hľadiska sa teda netýka nesprávneho postupu súdu. Nesprávnym právnym posúdením veci sa účastníkovi neodníma možnosť pred súdom konať. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie taký závadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok (postup v rozpore so zákonom, resp. ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, a týmto postupom odňatie procesných práv účastníkom konania). Najvyšší súd poukázal na to, že pod postupom súdu v zmysle § 237 písm. f) OSP možno rozumieť len faktickú procesnú (ne)činnosť, teda procedúru prejednávania veci, ktorá predchádza vydaniu konečného rozhodnutia a ktorá má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania a zmarenie možnosti jeho aktívnej účasti na konaní. Ak teda „postupom súdu“ nie je rozhodnutie vo veci samej, potom ním vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia – odôvodnenie rozhodnutia (jeho obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť, úplnosť).

Dovolací súd skúmal námietku sťažovateľky, že v dôsledku vady konania došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý súdny proces, a ustálil, že nemohol zohľadniť iba sťažovateľkou zdôrazňované právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ale musel dbať o to, aby zachoval ústavnoprávne relevantnú rovnováhu medzi týmto právom a ústavným princípom právnej istoty, ktorému dal prednosť, pretože sťažovateľkou namietaný nedostatok odôvodnenia rozhodnutí nevykazoval znaky odňatia možnosti konať pred súdom

[§ 237 písm. f) OSP], pričom za vadu konania nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sťažovateľky. Dovolací súd sa náležite vysporiadal s námietkou sťažovateľky, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je dostatočne odôvodnené, je nepreskúmateľné a nepresvedčivé, keď odkázal na zásadný judikát publikovaný v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. R 111/1998, ktorý uplatňuje aj v súčasnosti a podľa ktorého *„konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci [§ 241 ods. 2 písm. b) OSP] aj vtedy, ak odvolací súd svoj právny záver riadne neodôvodnil, takže jeho rozsudok zostal nepreskúmateľný“*. Najvyšší súd (v zhode s početnými rozhodnutiami jednotlivých senátov, na ktoré sa vo svojom rozhodnutí odvoláva) zastáva názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladá tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) OSP, nie však procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f) OSP. Ústavný súd uvedenú argumentáciu v prípade nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia a jej dôsledkov už potvrdil v mnohých svojich rozhodnutiach, a tento názor najvyššieho súdu (podporený jeho obsiahlou argumentáciou k možnosti a podmienkam využitia riadnych i mimoriadnych opravných prostriedkov) považuje za ústavne udržateľný. Z ďalšej argumentácie považuje ústavný súd za správne poukázať na závery najvyššieho súdu, že bez splnenia zákonom ustanovených predpokladov prípustnosti dovolania dochádza k prelomeniu právoplatnosti napadnutého rozhodnutia súdu nižšieho stupňa, čím dochádza k porušeniu práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

Za situácie, keď najvyšší súd dospel ústavne konformným spôsobom k záveru, že dovolanie je procesne neprípustné, nebol povinný vecne preskúmať v ňom obsiahnuté argumenty sťažovateľky o nedostatočnom odôvodnení, resp. údajnej nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý sa nevysporiadal s jej právnym rozborom o tom, že nároky sťažovateľky nemali byť premlčané, že vznesenie námietky premlčania odporkyňou sa prieči dobrým mravom a že súd vo veci nepripustil dovolanie z dôvodu právnej otázky zásadného významu.

Napriek uvedenému najvyšší súd k uplatnenej námietke nepripustenia dovolania z dôvodu právnej otázky zásadného významu zaujal stanovisko, že oprávnenie založiť prípustnosť dovolania proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, proti ktorému by inak dovolanie nebolo prípustné, je ustanovením § 238 ods. 3 OSP zverená výlučne odvolaciemu súdu.

Najvyšší súd ustálene judikuje, že ak odvolací súd vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku prípustnosť dovolania nevysloví, dovolací súd nie je oprávnený skúmať, či ide o vec zásadného právneho významu. Možnosť odvolacieho súdu vysloviť prípustnosť dovolania nie je závislá ani na návrhu účastníka a ak ju účastník uplatní, odvolací súd ho nie je povinný akceptovať a nevyhovením mu nedochádza k odňatiu žiadneho procesného oprávnenia účastníka, a teda ani k procesnej vade podľa § 237 písm. f) OSP. Ústavný súd už opakovane judikoval, že zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva povinnosť odvolacieho súdu vyhovieť požiadavke účastníka konania na pripustenie dovolania z dôvodu, že ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Posúdenie prípustnosti dovolania z uvedeného dôvodu je na úvahe odvolacieho súdu, pričom táto úvaha nemusí byť zdôvodnená (napr. II. ÚS 348/08, II. ÚS 511/2011 a iné).

Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa náležite vysporiadal s námietkou sťažovateľky o neúplnosti skutkových zistení, resp. nesprávnosti skutkových záverov, ktoré nezakladajú dôvod na uplatnenie § 237 písm. f) OSP, a s námietkou nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 241 ods. 2 písm. c) OSP, a jeho záver, že dovolanie sťažovateľky bolo potrebné odmietnuť ako procesne neprípustné bez vecného skúmania napadnutého rozsudku, je plne opodstatnený.

15. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti namieta porušenie svojho práva na spravodlivý proces aj postupom dovolacieho súdu, ktorý zaviazal sťažovateľku na náhradu trov dovolacieho konania žalovanej napriek tomu, že existovali dôvody na ich nepriznanie podľa § 150 ods. 1 OSP. Ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľka (právne zastúpená

advokátskou kanceláriou) vo svojom dovolaní zo 7. februára 2013, ktorým sa na najvyššom súde domáhala alternatívneho petitu, v ňom neuviedla žiadny návrh na náhradu trov dovolacieho konania, resp. uplatnenie § 150 ods. 1 OSP. Ako sama uvádza vo svojej sťažnosti, na existenciu tohto dôvodu poukázala až „... v podaní adresovanom Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky po doručení rozhodnutia o dovolaní“ s odkazom aj na názor krajského súdu.

Ústavný súd pri posudzovaní ústavnej udržateľnosti postupu najvyššieho súdu pri rozhodovaní o trovách konania poukazuje predovšetkým na svoju zdržanlivosť pri posudzovaní problematiky náhrady trov konania. Odkazuje na svoju ustálenú rozhodovaciu činnosť, podľa ktorej vo všeobecnosti platí, že rozhodnutie o náhrade trov konania nedosahuje spravidla samo osebe intenzitu predstavujúcu možnosť porušenia základných práv a slobôd a vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi má akcesorickú povahu. Ústavný súd preto v otázke trov konania postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

Ústavný súd poukazuje na to, že uplatnená námietka sťažovateľky síce smeruje proti porušeniu princípov spravodlivého procesu, týka sa však iba jeho časti, a to rozhodovania o trovách konania, čo sa v okolnostiach daného prípadu vo svojich dôsledkoch síce negatívne dotklo sťažovateľky, avšak z hľadiska kritérií spravodlivého procesu ich podľa názoru ústavného súdu nemožno dávať na rovnakú úroveň a pripisovať rovnakú relevanciu ako námietkam proti procesnému postupu predchádzajúcemu rozhodnutiu vo veci samej (IV. ÚS 225/2012, IV. ÚS 311/2012 a iné).

16. Na základe uvedených skutočností ústavný súd uzatvára, že právne závery krajského súdu a najvyššieho súdu nie je možné považovať za arbitrárne a neopodstatnené a medzi napadnutými rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu a označenými

základnými právami sťažovateľky nezistil takú príčinnú súvislosť, ktorá by zakladala možnosť vysloviť porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

17. Pretože sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd už o ďalších nárokoch sťažovateľky nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. augusta 2015